

A kutatási beszámolót írta: Domokos Tamás

A kutatási program lebonyolítója az ECHO Oktató Kutató Műhely volt. Az adatfelvételre a Középiskolai Monitor Program 1/1998. keretében került sor. A kutatás megvalósítását Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzat Ifjúsági Tanácsa támogatta. Projekt azonosító: ECHO 26/1998.

Jelen kutatási beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet Közhasznú Társasággal!

A kutatási beszámoló kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
8000 Székesfehérvár, Forgó u. 15.
Tel: +36 (22) 502-276, Fax: +36 (22) 379-622
www.echosurvey.hu   info@echosurvey.hu

1. A VIZSGÁLAT HÁTTERE

Kutatóműhelyünk 1998 őszén kísérleti jelleggel elindította Középiskolai Monitor Program című integrált kutatássorozatát Veszprémben. A kutatási program alapvető célja, a fiatalok életében sorsdöntő középiskola világában jelentkező problémák, folyamatok hatékonyabb feltárása és az eddigi esetleges ifjúságkutatások integrálása. A program keretén belül - 1998-2002 között - 8 iskolai adatfelvétel kerül lebonyolításra, s ezáltal rendszeres helyzetképet kapunk a középiskolások életéről, véleményéről. A program lehetőséget nyújt arra is, hogy az adott célcsoportban kutatási eredményeket adjon olyan speciális kérdésben, mint például egy-egy városi intézmény, ifjúsági szolgáltatás megítélése vagy a diákok fogyasztási szokásai. Kitűnően lehet alkalmazni ifjúságot érintő döntések előkészítéshez szükséges információk beszerzésére, már meghozott döntések korosztályon belüli hatásvizsgálatára.

Minden adatfelvételi íven a demográfiai részen kívül - három vizsgálati blokk szerepel. A "Monitor blokk" tartalmazza azokat a kérdéseket, amelyeket minden alkalommal felteszünk a válaszadóknak. A "Tematikus blokk" mindig más-más témakör alaposabb vizsgálatát célozza (pl. munkaügy, diákjogok, mentálhigiéné, közélet stb).

A kérdőíven fenntartunk helyet előre nem tervezett, egy konkrét blokkot nem kitevő kérdések számára. E blokkot elsősorban olyan intézményeknek, szervezetnek ajánljuk, amelyek konkrétan nem kapcsolódnak egyik tematikus vizsgálatunkhoz sem, de szeretnének információhoz jutni (pl. igényfelmérés, döntés-előkészítés, hatásvizsgálat, minősítés stb.) az adott célcsoportban. Első alkalommal az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda által kért kérdések kerültek ebbe a blokkba. Jelen kutatási beszámoló az e kérdésekre adott válaszokat elemzi.

1. A vizsgálat célja

A vizsgálat célja az volt, hogy a Veszprémben régóta működő Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda számára adatokat, véleményeket gyűjtsünk arról, hogy a fiatalok honnan tájékozódnak az Iroda szolgáltatásiról, milyen információkat várnának, kérnének a diákok az intézménytől, valamint hogyan minősítik az Iroda szolgáltatásait.

2. A kutatási módszer

A kutatás empirikus adatgyűjtésére iskolai önkitöltős kérdőívek segítségével került sor. Mivel a teljes kérdőív több olyan kérdést tartalmazott, amelynek megértése problémát okozott volna az általános iskolás korosztálynak, vizsgálatunk során a hagyományos értelemben vett középiskolás korcsoportot (14-19 év) kérdeztük meg, így nem kerültek be a mintánkba a hat- és nyolcosztályos gimnáziumok alsóbb évfolyamai, viszont kiterjesztettük a vizsgálatot az érettségi utáni 13. évfolyamon iskolájukban továbbtanuló fiatalokra (pl. technikusok, szakmunkások szakközépiskolája). Mintánk így az új oktatási szisztéma szerinti 9-13. évfolyamos veszprémi tanulókra nézve reprezentatív.

A minta nagysága 700 fő. A mintavételi hiba városi szinten +/- 2-4 százalék az adott kérdésre válaszolók számától függően. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden veszprémi középiskolás diákot megkérdeznénk.

Az adatfelvételre 1998. november 9-30 között került sor. A diákok a kérdőíveket tanórákon töltötték ki. A tanulókkal a kitöltés előtt a pedagógusoknak ismertetni kellett a kutatás célját, el kellett mondani, hogy a kérdőív kitöltése önkéntes és névtelen, valamint fel kellett hívni a tanulók figyelmét arra, hogy az elemzést és az értékelést külső szakemberek, kutatók fogják végezni.

3. Adatfeldolgozás

A kérdőívbeli kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük, a mintavételből fakadó esetleges torzulásokat az alapmegoszlás adatainak megfelelő súlyozással korrigáltuk. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

Egyes kérdéseknél azt kértük a válaszolóktól, hogy értékeljenek állításokat, intézményeket, minősítsenek szolgáltatásokat négy illetve ötfokú skálán. Ezen kérdések esetében a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százás értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, ellenszenvet stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt (elégedettséget, bizalmat, rokonszenvet stb.) jelez. A százfokú skálán bemutatott adatok, értékek összevetéséről tudni kell, hogy csak az öt pont feletti eltérések szignifikánsak statisztikailag. A nyitott kérdésekre adott válaszoknál nem a százalékos megoszlást, hanem az említések számát közöljük.

Az eredmények jobb értelmezhetősége érdekében több helyen közlünk összehasonlító adatokat is. Az adatok egyik forrása a Veszprémi Ifjúsági Tanács megbízásából 1995 novemberében lebonyolított komplex város ifjúságkutatás¹. A másik hivatkozott kutatás a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata által megrendelt 1998. évi városi közvélemény-kutatás².

---

¹ A minta nagysága 261 fő, a 14-29 éves korosztályra nézve reprezentatív.

² A minta nagysága 500 fő, a 18 éven felüli veszprémi lakosokra nézve reprezentatív.

2. A VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

Az országos és a települési közvélemény-kutatások egyik állandó kérdése az egyes társadalmi, politikai intézmények iránti bizalom alakulásának mérése. Az egyes intézmények iránti lakossági bizalom megmutatja a demokratikus intézményrendszer stabil és gyenge elemeit egyaránt. A középiskolás korosztályban eddig nem nagyon vizsgáltak ilyen jellegű kérdéseket, pedig alapvető fontosságú, hogy a felnövekvő generációk tagjai mit gondolnak ezekről a problémákról. Ennek megfelelően arra kértük a diákokat, hogy nyilvánítottak véleményt egyes helyi és országos intézmények iránti bizalmukról.

Az egyes társadalmi intézmények iránti bizalom (százfokú skálán kifejezve)

	diákok (14-19) '98 november	felnőttek (18-) '98 augusztus	eltérés
Osztályfőnök	62	-	-
Köztársasági elnök	55	78	-23
Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda	55	-	-
Az iskola vezetői	54	-	-
Európai Unió	53	-	-
Diákönkormányzat	53	-	-
Televízió, rádió	52	58	-6
Bíróságok	51	64	-13
Ifjúsági szervezetek	51	55 ³	-4
Rendőrség	48	59	-11
A város polgármestere	46	63	-17
Kormány	42	56	-14
Parlament	39	51	-12
egyházak	37	-	-
Politikai pártok	26	36	-10

³ A kérdés a helyi civil szervezetekre vonatkozott

A fiataloknak véleményezésre feltett társadalmi intézmények közül tényleges bizalmat csak az osztályfőnök estében mértünk, százfokú skálán 62 pont az index értéke. Az összes többi érték az 50 pontos elégedettségi határ közelében vagy az alatt van. Csekély mértékű, de pozitív bizalom övezi a köztársasági elnök intézményét, az Ifjúsági Irodát, az iskolák vezetői, az Európai Uniót és a diákönkormányzatot. Igazai bizalmatlanság - az egyházak kivételével - csak politikai intézmények esetében mérhető. A parlament 39 és a politikai pártok 26 pontos bizalom-indexe gyakorlatilag elutasítást jelent.

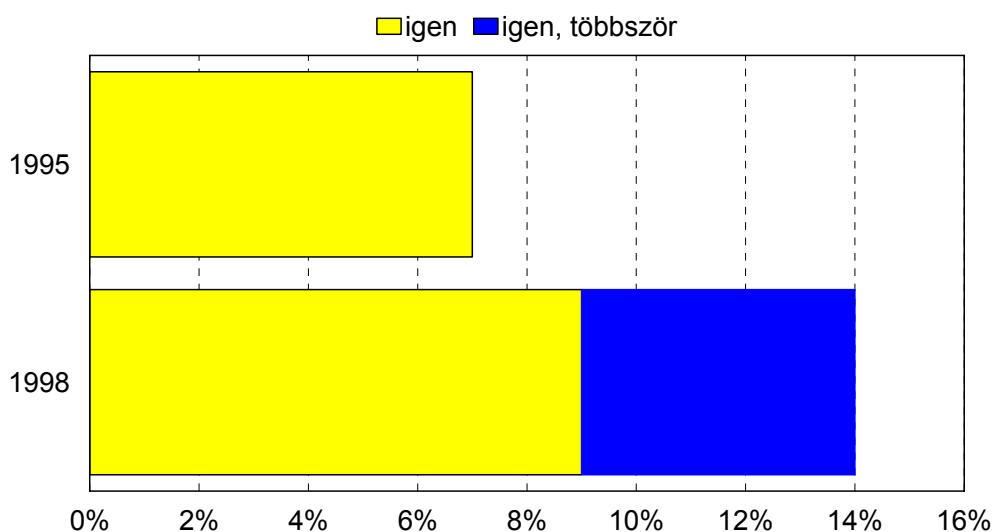
Érdeemes összevetni, hogy miben tér el szignifikánsan a diákok és a felnőttek intézményekbe vetett bizalma. Jól látható, hogy gyakorlatilag minden intézménnyel szemben kritikusabbak a fiatalok. Különösen nagy eltérés van a köztársasági elnök (-23 pont) és a polgármester (-17) intézményének a megítélésében, de majdnem mindenhol nagyobb 10 pontnál a véleménykülönbség. Azonosan gyakorlatilag csak az ifjúsági, civil szervezetekről és a médiáról vélekednek a diákok és a 18 év feletti veszprémi lakosok.

Összességében elmondható, hogy a diákok nemcsak a felnőtt intézményekkel szemben bizalmatlanabbak mint a náluk idősebbek, de a saját ifjúsági intézményeikben (diákönkormányzat, Ifjúsági Iroda, ifjúsági szervezetek) sem bíznak egyértelműen, s ez jelentősen nehezít minden olyan közeledési szándékot is, amely valamilyen ifjúsági problémára fókuszál.

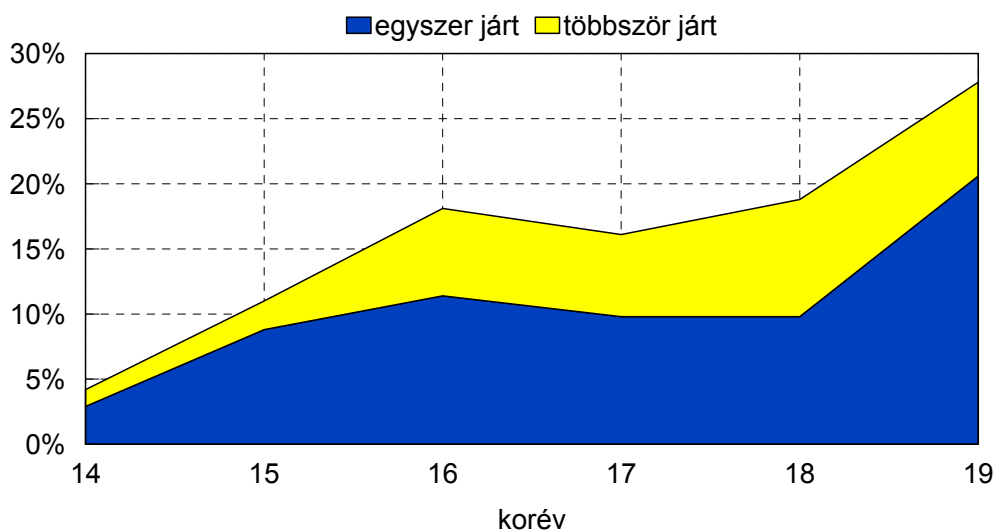
Az 1995-ös városi ifjúságkutatásból kiderült, hogy addig a veszprémi fiatalok (14-29 évesek) 6 százaléka járt már az Ifjúsági Irodában. A középiskolások körében ez az arány 7 százalék volt. 1998-ban ehhez képest jelentős növekedést mértünk, megduplázódott azok aránya, akik életükben legalább egyszer megfordultak az Irodában. A Veszprémben tanuló középiskolás tanulók 9 százaléka egyszer-kétszer, 5 százaléka több alkalommal járt az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodában.

A főbb demográfiai változók mentén vizsgálva a kérdést több szignifikáns eltérés mérhető. Megállapítható, hogy az Ifjúsági iroda szolgáltatásainak igénybevétele függ a kortól, a szülő iskolai végzettségétől, a diák képzési formájától és attól, hogy veszprémi lakos-e. A kor (és ezzel párhuzamosan természetese az évfolyam) emelkedésével folyamatosan nő azok aránya, akik jártak már az Irodában. Míg a 14 éveseknek mindössze 4 százaléka nyilatkozott pozitívan, addig a 15 éveseknek 11, a 17 éveseknek 16, a nagykorú diákoknak pedig több mint 20 százaléka.

Jártál már az Ifjúsági Irodában?

Az Irodában megfordultak aránya az életkor dimenziójában

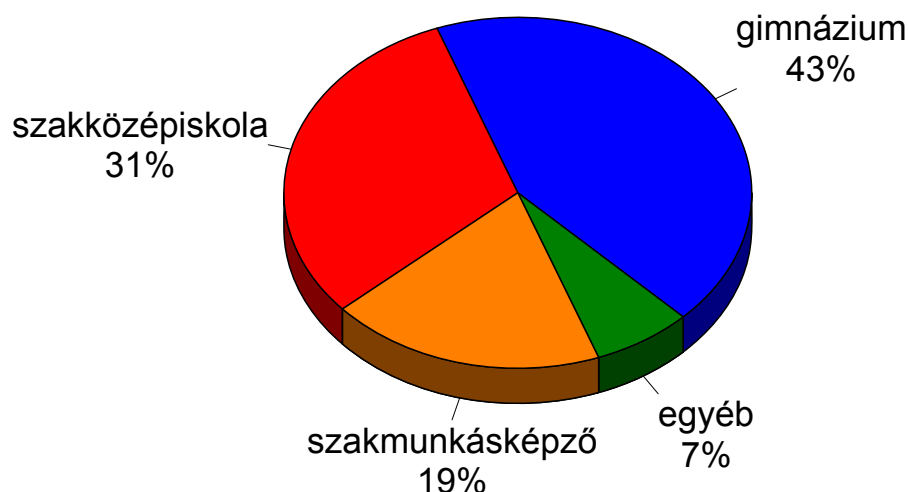
A szülő iskolai végzettsége is jótékonyan befolyásolja az Iroda "használatát", a szakmunkás végzettségű szülők gyermekeinek 11 százaléka, az érettségizetteknek 14, a diplomás családi háttérrel rendelkező diákoknak 19 százaléka fordult meg az intézményben.

Ahogy az várható volt az Iroda látogatottságára kihat a tanuló lakóhelye. Míg a veszprémi lakosú veszprémi középiskolás diákok 23 százaléka járt már az Irodában, (10 százalékuk többször is) addig a naponta bejáróknak csak 11, a kollégiumban lakó tanulóknak pedig csak 8 százaléka.

Az Iroda szolgáltatásait igénybe vevő diákok közel fele (43 százaléka) gimnazista, 31 százaléka szakközepes, 19 százaléka első alapképzésben résztvevő szakmunkástanuló.

Az Irodát látogató diákok képzőintézménye

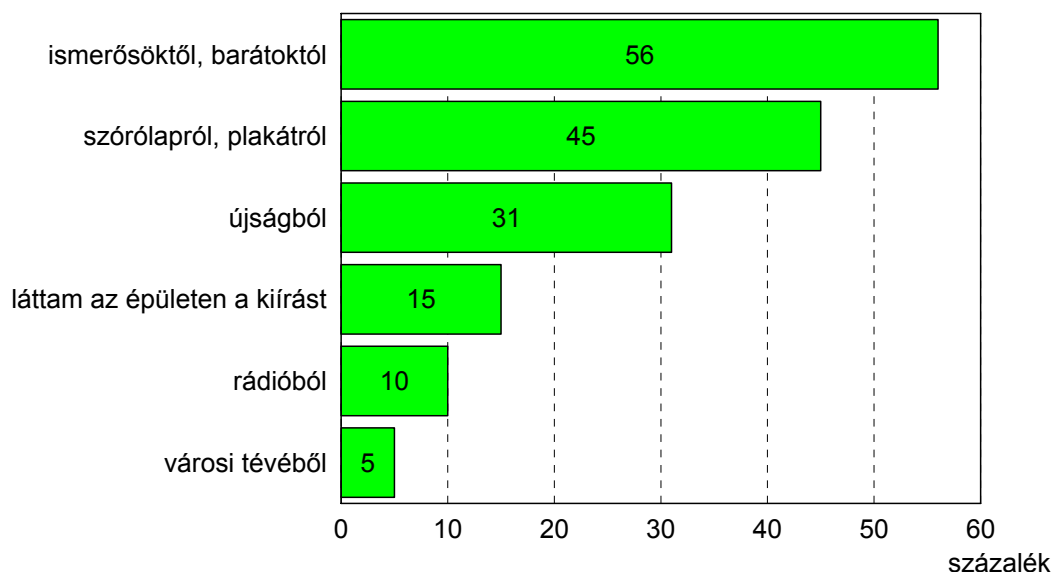

A korrelációs vizsgálatok azt is kimutatták, hogy az Ifjúsági Irodát nagyobb arányban keresik fel azok a diákok, akik valamilyen szempontból problémásabbak. Az elvált szülők gyermekeinek 20 százaléka járt már az Irodában. Az intézményben megfordult tanulók 44 százaléka egy, 30 százaléka kettő, 11 százaléka pedig háromféle módon (drog, alkohol, dohányzás) is károsítja az egészségét s az is jellemző, hogy közöttük az átlagosnál magasabb a pszichés problémák előfordulása (magányérzet, alvászavar, idegesség, feleslegesség érzete).

Érdekes az intézményi bizalom-indexeket megvizsgálni az Iroda látogatói körében. Ahogy az várható volt, a Ifjúsági Iroda szolgáltatásait igénybe vevők a városi átlagnál magasabb, 62 pontos bizalomról számoltak be az Irodával kapcsolatban, de pozitívabban vélekednek az ifjúsági szervezetekről, s a legtöbb politikai intézményről is.

Honnan ismered az Ifjúsági Irodát?

(említési százalék azok körében, akik ismerik az Irodát)

A veszprémi középiskolások többsége, 64 százaléka úgy nyilatkozott, hogy nem ismeri az Ifjúsági Irodát. Intézménytípus szerint a gimnazisták 58 százaléka, a szakközépiskolások 66, a szakmunkás tanulók 71 százaléka nem halott még az Irodáról. Iskolák szerint az Iroda a Közgazdaságiban SZKI-ban és a Vetési Albert Gimnáziumban a legismertebb, és a Kereskedelmiben a legkevésbé. Itt a tanulók 74 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem ismeri. Azok akik ismerik, leginkább barátaiktól, ismerőseiktől szereztek tudomást az Iroda létéről, szolgáltatásairól⁴. A szórólapok, plakátok említési aránya 45 százalék, az újságé 31 százalék. A legkevésbé hatékony információs csatornának e szempontból városi tévé bizonyult, mindössze a diákok 5 százaléka említette. (Ebben természetesen közrejátszik, hogy a veszprémi középiskolás diákok többsége, 64 százaléka nem veszprémi lakos.)

Arra a kérdésre, hogy milyen jellegű információkat várnának a diákok az Ifjúsági Irodától a legtöbben a munka területét jelölték meg. Az összes megkérdezett 14 százaléka, 94 válaszoló említette, hogy az Ifjúsági Irodától szeretne munkalehetőségekről tájékoztatást kapni.⁵ (Néhányan a munkavállalási ismereteket is megjelölték).

⁴ Egy válaszoló több tájékozási forrást is említett.

⁵ Mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a kérdőív jelentős része munkaügyi kérdésekkel foglalkozott.

A második legtöbbet említett terület a továbbtanulás volt (40 említés), majd a programok, rendezvények (19) és a szórakozóhelyek (14) következnek. Az összes többi említés száma tíz alatti volt.

terület	említések száma
munkalehetőség	94
továbbtanulás	40
programok, rendezvények	19
szórakozóhelyek, szórakozás	14
mindenféle ifjúságot érintő ügyek	9
lelki problémák megoldása, tanácsadás	9
mindennapi ügyek	8
tanfolyamok	8
sport	6
munkavállalási ismeretek	6
internet lehetőség	4
diákjogok	4
csere-diák kapcsolatok, utazás	4
szex, AIDS	3

Végezetül arra kértük a diákokat, hogy öt állítás segítségével jellemezzék az Ifjúsági Iroda információs szolgáltatásait. Az elemzésnél természetesen csak azoknak a diákoknak a válaszait vettük figyelembe, akik legalább egyszer már megfordultak az Irodában.

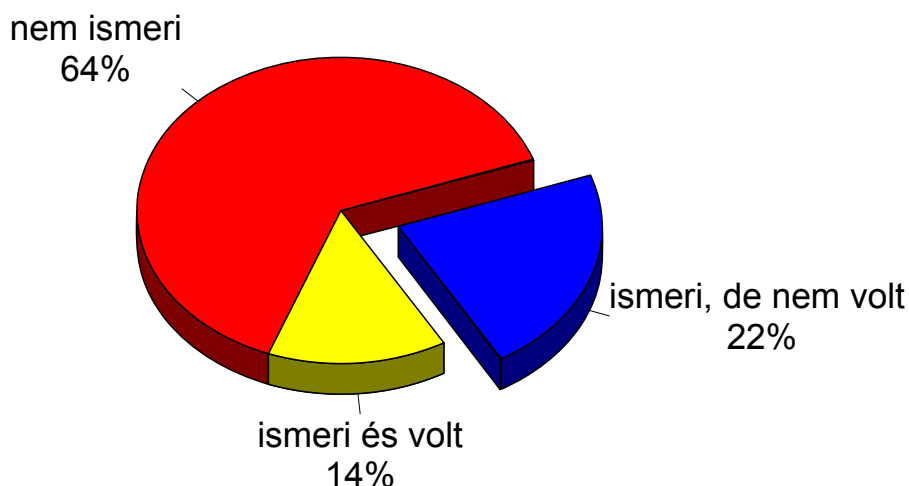
Mennyire jellemzőek az Ifjúsági Iroda szolgáltatásaira, hogy....

	pontszám százfokú skálán	pozitív vélemény (%)	negatív vélemény (%)
mindig frissek az információk	71	63	4
tudható, hogy milyen fajta információhoz lehet hozzájutni az irodában.	66	57	9
a keresett információk az irodában jól hozzáférhetők, könnyen megtalálhatók.	65	53	12
egy témán belül is sok információ van	64	53	13
az iroda információi pontosak és részletesek.	60	48	10

A válaszok alapján a legmagasabb egyetértés azzal a kijelentéssel volt, hogy az irodában mindig frissek az információk. Az elemzett tanulók 63 százaléka egyértelműen elégedett, 14 százalékuk nagyon. Az elégedettség százfokú skálán mérve 71 pont. A többi kijelentés megítélése is pozitív, de alacsonyabb mértékben (60-66 pont). A legbizonytalanabb értékelést az információk pontossága és részletessége kapta. E kérdésben 10 százaléknál kritikus vélemény és 42 százaléknál határozatlan válaszolóval szemben 48 százaléknál elégedett diák áll. Mindez százfokú skálán kifejezve 60 pontot eredményez.

A főbb demográfiai változók közül a nem tekintetében elmondható, hogy a lányok minden kijelentést magasabbra értékelték (átlagosan +5 pont), s az is jellemző, hogy a legkritikusabbak az érettségire épülő szakképzésben résztvevők és a szakmunkás tanulók. A legelégedettebbek a szakközépiskolások.

Az Ifjúsági Iroda ismertsége és látogatottsága

Az elemzések lehetőséget adtak arra is, hogy meghatározzuk, mekkora és melyik az a réteg, amelyik tud ugyan az Iroda létéről, de még nem fordult az Irodához. Ebbe a csoportba tartozik a középiskolás diákok 22 százaléka. Ők jellemzően normális családi háttérrel rendelkeznek, nem Veszprémben laknak, hanem naponta járnak be és többségük szakközépiskolás tanuló.